

Användningen av statsbidraget till kvinno- och tjejjourer 2015

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till alternativaformat@socialstyrelsen.se

Artikelnummer 2016-9-35
Publicerad www.socialstyrelsen.se, september 2016

Förord

Denna rapport utgör Socialstyrelsens redovisning till regeringen av hur lokala kvinno- och tjejjourer har använt 2015 års verksamhetsbidrag och ingår i Socialstyrelsens uppdrag att fördela verksamhetsbidrag enligt förordningen (2015:454) om statsbidrag till kvinno- och tjejjourer. Rapporten redogör för den verksamhet som jourerna som mottog bidraget 2015 genomfört och för Socialstyrelsens bidragsgivning. I arbetet har utredarna Marit Birk, Therese Falén och Marlene Karlsson Vargas deltagit. Rapporten har sammanställts av utredare Thomas Malm. Ansvarig enhetschef för uppdraget har varit Stina Törnell Sandberg.

Olivia Wigzell
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Uppdraget	8
Organisationer som beviljades statsbidrag 2015	8
Jourernas återrapportering	9
Majoriteten har bedrivit verksamhet enligt plan.....	9
Mål- och resultatstyrning ett utvecklingsområde.....	9
Jourernas verksamhet 2015	14
Verksamhet riktad till särskilda grupper.....	14
Statsbidragets syfte	15
Erfarenheter av statsbidraget	18
Avslutande diskussion	19
Bilaga 1. Fördelning av medel 2015.....	21
Bilaga 2. Ekonomisk redovisning	24

Sammanfattning

Socialstyrelsen fördelade 15 932 825 kronor till 95 kvinno- och tjejjourer under 2015. Anslagssumman för statsbidraget var 24 500 000 kronor men hela beloppet kunde inte fördelas på grund av att alla sökande inte uppfyllde kraven för bidraget. Jourerna har beviljats verksamhetsbidrag för stödinsatser för kvinnor och deras barn när det gäller rådgivning, samtalsstöd, stöd vid myndighetskontakter, information, kompetensutveckling, kvalitetsutveckling, säkerhetsåtgärder i skyddat boende och stöd till insatser för att förebygga mäns våld mot kvinnor samt mäns och pojkars våld mot flickor och kvinnor.

Fyra jourer har inte använt något av statsbidraget och är därmed inte med i uppföljningen. Dessa fyra jourer har betalat tillbaka de medel som de beviljades.

Socialstyrelsen bedömer att syftet med verksamhetsbidraget som anges i förordningen har främjats. Socialstyrelsens uppföljning visar att knappt hälften av jourerna bedrivit verksamhet riktad mot en specifik grupp. Det vanligaste är arbete riktat mot våldsutsatta kvinnor med utländsk bakgrund. Dessa jourer arbetar bland annat med rekryteringsinsatser för att öka den egna kompetensen och kompetens- och kvalitetsutveckling för anställda och jourkvinnor. Man arbetar även med särskilda informationsinsatser riktade till målgruppen i form av broschyrer på olika språk etc.

Socialstyrelsens sammanställning visar att 88 procent av jourerna uppger att de bedrivit verksamhet enligt plan i hög eller mycket hög utsträckning och 81 procent uppger att de har nått förväntade resultat i hög eller mycket hög utsträckning. Vidare uppger majoriteten av jourerna att de haft en god måluppfyllelse i hög utsträckning.

Majoriteten av jourerna bedömer att insatser för att utveckla jourernas verksamhet som de mest effektiva för att nå jourens huvudmål. Det enskilda område som flest jourer tar upp i detta sammanhang är kompetensutveckling för anställda och volontärer. Denna typ av insatser har också haft störst påverkan på målgruppen.

Majoriteten av jourerna uppger själva att de har en god måluppfyllelse. Socialstyrelsens uppföljning visar dock att det endast är nio procent av jourerna som har en god mål- och resultatstyrning. Här finns alltså en mycket stor utvecklingspotential och mycket arbete för jourerna att göra. I sammanhanget måste man dock komma ihåg att 2015 var första året som jourerna tilldelades verksamhetsbidrag i enlighet med förordningen och det är ett nytt sätt för jourerna att bedriva verksamhet.

Uppdraget

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att fördela verksamhetsbidrag enligt förordningen (2015:454) om statsbidrag till kvinno- och tjejjourer, härnäst kallad förordningen. Varje år ska Socialstyrelsen enligt 15 § i förordningen lämna en redovisning till regeringen om hur statsbidraget använts i förhållande till bidragets syfte och de mål som angetts i myndighetens regleringsbrev. Förordningen trädde i kraft 1 augusti 2015 och 2015 års verksamhetsbidrag var första gången som den togs i bruk.

Bidrag får enligt 1 § i förordningen lämnas till lokala ideella organisationer vars verksamhet riktas till våldsutsatta kvinnor och deras barn samt våldsutsatta flickor för att erbjuda dem stöd och skydd mot mäns våld.

Enligt 2 § i förordningen är statsbidragets syfte att stödja verksamhet som bedrivs av organisationer enligt 1 § och som bedriver verksamhet med

- stödinsatser för kvinnor och deras barn när det gäller rådgivning, samtalsstöd, att följa med eller på annat sätt stödja kvinnor i kontakter med myndigheter, annat praktiskt stöd, information, kompetensutveckling, utveckling av kvalitetsarbete och rutiner, dokumentation och uppföljning, säkerhetsåtgärder i skyddat boende för kvinnor och deras barn samt stöd till insatser för att förebygga mäns våld mot kvinnor (kvinnojourer),
- stödinsatser för flickor när det gäller rådgivning, samtal, att följa med eller på annat sätt stödja flickor i kontakter med myndigheter, annat praktiskt stöd i form av tjejgrupper samt information och kompetensutveckling och insatser för att förebygga mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor (tjejjourer).

Organisationer som beviljades statsbidrag 2015

Socialstyrelsen lyste ut 2015 års statsbidrag den 1 juli 2015 och den 17 augusti 2015 gick ansökningstiden ut. Socialstyrelsen hade då tagit emot 115 ansökningar. Den totala summan som jourerna ansökte om var 33 207 298 kronor. Anslagssumman för 2015 var 24 500 000 kronor.

Totalt beviljades 15 932 825 kronor till 95 jourer. Socialstyrelsen fattade beslut om fördelning den 30 september 2015. Verksamhetsbidraget fick användas från och med det datumet och fram till den 31 december 2015.

Fyra jourer har inte använt något av statsbidraget och är därmed inte med i uppföljningen. Dessa fyra jourer har betalat tillbaka de medel som de beviljades. Socialstyrelsens uppföljning visar att det endast är 45 jourer som har förbrukat hela det beviljade beloppet. Totalt 50 jourer har haft hela eller delar av statsbidraget kvar och har återbetalat de återstående medlen. Sex jourer har dessutom använt delar av bidraget på ett sätt som inte var i enlighet med förordningen och har krävts på återbetalning av denna del av bidraget. Se bilaga 2 för den ekonomiska redovisningen.

Jourernas återrapportering

Majoriteten har bedrivit verksamhet enligt plan

Sista dagen för organisationerna att lämna in sina återrapporteringar till Socialstyrelsen var den 1 mars 2016. Majoriteten av jourerna återrapporterade i tid. En tredjedel av jourerna återrapporterade efter den 1 mars men ändå så pass tidigt att de finns med i Socialstyrelsens redovisning.

Socialstyrelsens sammanställning visar att 80 av 91 kvinno- och tjejjourer (88 procent) bedömer att de bedrivit sitt arbete under 2015 enligt plan i hög eller mycket hög utsträckning. Det är endast 3 jourer som bedömer att de bedrivit verksamhet enligt plan i låg eller mycket låg utsträckning.

Vidare bedömer 74 av 91 jourer (81 procent) att de uppnått det förväntade resultatet för verksamheten i hög eller mycket hög utsträckning. Även här är det endast 3 jourer som bedömer att de uppnått det förväntade resultatet i låg eller mycket låg utsträckning.

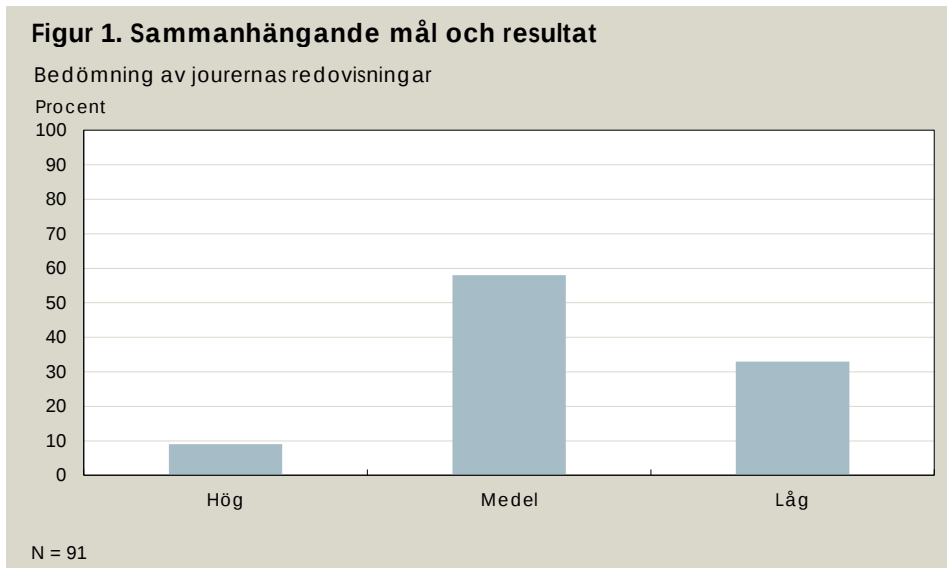
På frågan om jourerna har sett någon förändring när det gäller de problem eller behov som verksamheten syftar till att åtgärda svarar 74 av 91 jourer (81 procent) att de uppfattar att utvecklingen varit positiv under 2015. Som exempel på positiv utveckling nämner jourerna ökad kompetens bland anställda och volontärer samt bättre struktur i det dagliga arbetet. Bland annat har statsbidraget använts till kompetensutveckling och förbättrad bemanning vilket gett jourerna större möjligheter att hjälpa målgruppen.

Det är endast fem jourer som anser att utvecklingen varit negativ och de tar bland annat upp att behovet av skyddat boende verkar öka samtidigt som gruppen asylsökande kvinnor blir större vilket leder till att bostadssituationen är svår och utsatta kvinnor tvingas bo kvar långa perioder på boendena. Man ser också ett behov av mer långsiktig kontakt då tjejer och kvinnor som tidigare fått stöd och hjälp är mer sårbara om de hamnar i en krissituation. Ofta får jourerna ta initiativ till uppföljande kontakter med flickor och kvinnor som tidigare varit i kontakt med jourerna eftersom de kan känna skam för att återigen söka hjälp.

Mål- och resultatstyrning ett utvecklingsområde

Förordningen (2015:454) innehåller krav på mål- och resultatstyrning hos de kvinno- och tjejjourer som får del av verksamhetsbidraget. Jourerna ska ange huvudsaklig målgrupp, huvudmål och delmål för verksamheten samt vilka aktiviteter de genomfört för att uppnå delmålen. Vidare ska jourerna ange vilka konkreta mätbara resultat som aktiviteterna har lett till samt vilka som har haft störst påverkan på organisationens målgrupp. Jourerna ska också ange vilka aktiviteter de bedömer har varit mest effektiva för att nå verksamhetens huvudmål.

Socialstyrelsen bedömer att 8 av 91 jourer (9 procent) har en sammanhängande mål- och resultatstyrning i hög utsträckning. Vidare bedömer Socialstyrelsen att 53 av 91 jourer (58 procent) har en sammanhängande mål- och resultatstyrning i medelhög utsträckning (figur 1).

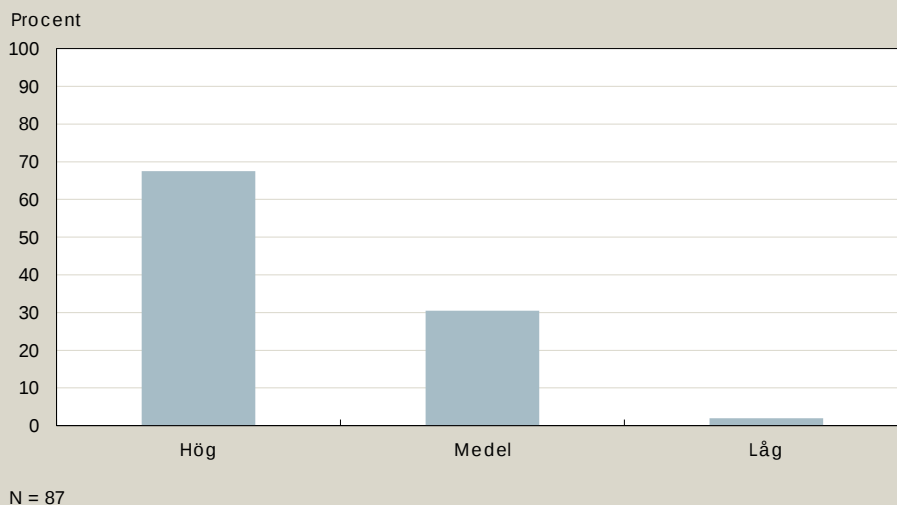

Socialstyrelsen bedömer också att 30 av 91 organisationer (33 procent) har en sammanhängande mål- och resultatstyrning i låg utsträckning. Detta betyder att det finns en betydande utvecklingspotential när det gäller hur jourerna arbetar. Det är också viktigt att komma ihåg att 2015 var det första året som förordningen gällde och att detta sätt att arbeta var nytt för jourerna. De kunde dessutom endast använda statsbidraget för verksamhet som bedrevs under hösten 2015. Det betyder att det finns en utvecklingspotential när det gäller en förbättrad mål- och resultatstyrning hos jourerna.

God måluppfyllelse i jourernas verksamhet

Totalt har 87 av de 91 jourer som återskattat sin verksamhet 2015 bedömt hur väl de lyckats uppfylla de mål som de satt upp för verksamheten som finansierats med statsbidraget. Av de 87 jourerna har 59 stycken (68 procent) nått sina uppsatta mål i hög utsträckning. Dessutom har 26 av 87 jourer (30 procent) uppnått sina mål i medelhög utsträckning (figur 2).

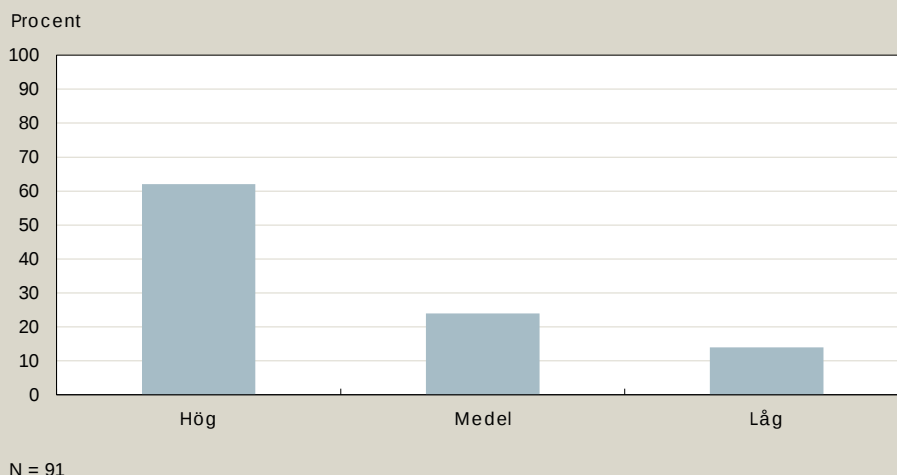
Figur 2. I vilken utsträckning har delmål uppfyllts?

Delmålen handlar i stor utsträckning om kompetens- och kvalitetsutveckling av jourernas verksamhet, till exempel genom utbildningar av volontärer och genom att anställa verksamhetsutvecklare. Andra vanliga delmål är att öka tillgängligheten för stödsökande kvinnor och tjejer samt att öka säkerheten i boendet.

Situationen när det gäller i vilken utsträckning jourerna anser att de haft tillräckliga förutsättningar för att kunna bedriva sin verksamhet liknar hur det såg ut med måluppfyllelsen. Totalt uppger 57 av 91 jourer (62 procent) att de haft tillräckliga förutsättningar för att bedriva sin verksamhet i hög utsträckning (figur 3).

Figur 3. I vilken utsträckning har jourerna haft tillräckliga förutsättningar?

Jourerna som uppger att de inte haft tillräckliga förutsättningar för att kunna genomföra verksamheten anger den korta användningstiden för statsbidraget och den därav följande tidsbristen som den vanligaste bristen. Detta har i sin

tur lett till bristande stabilitet i verksamheterna och svårigheter att planera på längre sikt.

Effektivaste insatserna inom kompetensutveckling

Jourerna har även bedömt vilken insats som varit mest effektiv för att nå verksamhetens huvudmål. Majoriteten av jourerna uppgav insatser som enligt Socialstyrelsens bedömning ligger inom området utveckling av jourernas verksamhet. Två av tre jourer uppger att någon eller några insatser från området utveckling av jourer har varit effektivast för att nå verksamhetens huvudmål i hög eller mycket hög utsträckning.

Det enskilda område som flest jourer tar upp är kompetensutveckling. Drygt var fjärde jour bedömer att denna typ av verksamhet varit effektivast (figur 4). Här ingår utbildningar för jourkvinnor och volontärer vilket bland annat ska ha gett tydligare roller för volontärer och jourkvinnor. I kompetensutveckling ingår också föreläsningar, seminarier och stöd och handledning för oerfarna jourkvinnor.

Det näst vanligaste området är utveckling av kvalitetsarbete och rutiner. I detta område ingår bland annat framtagande av handlingsplaner och rutiner, kartläggning av nuvarande verksamhet och hur den fungerar samt utveckling av hur jourkvinnor och volontärer arbetar.

Störst påverkan på målgruppen

Utveckling av jourernas verksamhet är också det område som jourerna bedömer har haft störst påverkan på målgruppen. Återigen är insatser inom kompetensutveckling och utveckling av kvalitetsarbete och rutiner de båda områden som flest jourer tar upp. Båda dessa områden riktar sig till jouren och dess anställda och volontärer i första hand men förbättrade rutiner och

jourkvinnor med ökad kompetens är naturligtvis något som påverkar den stöd och hjälp som jouren kan erbjuda hjälpsökande kvinnor.

Jourernas verksamhet 2015

I redovisningen av 2015 års statsbidrag redogjorde jourerna för i hur stor utsträckning deras verksamhet har varit inriktad mot stödinsatser för kvinnor och deras barn respektive flickor. De redogjorde också för hur i hur stor utsträckning deras verksamhet varit inriktad mot utveckling av kvinno- respektive tjejjourer. Slutligen redogjorde jourerna också för om de bedrev verksamhet riktad till någon särskild grupp.

Det vanligaste är att jourerna har varit aktiva inom flera olika områden. Samtidigt varierar det kraftigt hur stor del av deras verksamhet som har bedrivits inom respektive område.

Verksamhet riktad till särskilda grupper

Knappt hälften av jourerna som fått del av 2015 års statsbidrag bedriver verksamhet som är riktad mot någon särskild grupp. Det kan röra sig om våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning, kvinnor som drabbas av hedersrelaterat våld och våldsutsatta kvinnor med utländsk bakgrund.

De båda särskilda grupper som jourerna är inriktade mot i störst utsträckning är våldsutsatta kvinnor med utländsk bakgrund och kvinnor som drabbas av hedersrelaterat våld. Totalt 34 av 44 jourer (77 procent) som besvarat frågan uppger att de bedriver verksamhet riktad till kvinnor med utländsk bakgrund i hög eller mycket hög utsträckning (tabell 1).

Tabell 1. Jourer som bedriver verksamhet riktad till våldsutsatta kvinnor från någon särskild grupp. Procent. N = 45

Grupp	Mycket låg utsträck- ning	Låg utsträck- ning	Medelhög utsträck- ning	Hög utsträck- ning	Mycket hög utsträck- ning	Antal
Funktionsned- sättning	32	22	22	5	19	37
Missbruk	69	9	9	3	11	35
Hedersrelaterat våld	2	4	24	11	58	45
Utländsk bakgrund	4	3	16	11	66	44
Kvinnor över 65 år	24	32	10	13	21	38

Jourerna som är inriktade mot våldsutsatta kvinnor med utländsk bakgrund arbetar bland annat med rekryteringsinsatser för att öka den egna kompetensen och kompetens- och kvalitetsutveckling för anställda och jourkvinnor. Man arbetar också med informationsinsatser till målgruppen så att flickor och kvinnor med utländsk bakgrund får kunskap och information om normer och värderingar och om sina rättigheter. I detta ingår bland annat att ta fram broschyrer och annat informationsmaterial på olika språk. Jourerna arbetar också praktiskt med rådgivning, juridiskt stöd, samtalsstöd och olika typer av

praktiskt stöd riktat till målgruppen. Det kan röra sig om att utsatta kvinnor med utländsk bakgrund får stöd och hjälp på sitt eget modersmål.

Statsbidragets syfte

Syftet med statsbidraget till kvinno- och tjejjourer är att stödja verksamhet som är riktad till våldsutsatta kvinnor och deras barn samt våldsutsatta flickor för att erbjuda dem stöd och skydd mot mäns våld.

Enligt 2 § i förordningen är statsbidragets syfte att stödja verksamhet som bedrivs av kvinno- och tjejjourer som bedriver verksamhet med

- stödinsatser för kvinnor och deras barn när det gäller rådgivning, samtalsstöd, att följa med eller på annat sätt stödja kvinnor i kontakter med myndigheter, annat praktiskt stöd, information, kompetensutveckling, utveckling av kvalitetsarbete och rutiner, dokumentation och uppföljning, säkerhetsåtgärder i skyddat boende för kvinnor och deras barn samt stöd till insatser för att förebygga mäns våld mot kvinnor (kvinnojourer),
- stödinsatser för flickor när det gäller rådgivning, samtal, att följa med eller på annat sätt stödja flickor i kontakter med myndigheter, annat praktiskt stöd i form av tjejgrupper samt information och kompetensutveckling och insatser för att förebygga mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor (tjejjourer).

Statsbidraget får inte användas till drift av skyddat boende utan endast till säkerhetsåtgärder inom skyddat boende. Det kan till exempel röra sig om inköp och installation av larm och säkerhetsdörrar.

I redovisningen av 2015 års statsbidrag har jourerna redovisat i hur hög utsträckning deras verksamhet varit inriktad mot ovanstående områden. Det vanligaste är att de bedrivit verksamhet inom de flesta av områdena i varierande grad.

Stödinsatser för kvinnor och deras barn

Socialstyrelsens sammanställning visar att 70 av 91 jourer (77 procent) har arbetat med stödinsatser för kvinnor och deras barn. I detta område ingår rådgivning, samtalsstöd, att följa med eller på annat sätt stödja kvinnor i kontakter med olika myndigheter, annat praktiskt stöd, information om verksamheten samt stöd till insatser för att förebygga mäns våld mot kvinnor.

Arbete med rådgivning och samtalsstöd är mycket vanligt

Rådgivning och samtalsstöd till hjälpsökande kvinnor är de vanligast förekommande stödinsatserna på kvinnojourerna. Totalt har 93 procent av jourerna arbetat med samtalsstöd i hög eller mycket hög utsträckning. Arbete med rådgivning är nästan lika vanligt. Där har 90 procent av jourerna bedrivit verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning (tabell 2).

Tabell 2. I hur stor utsträckning arbetar ni med stödinsatser för kvinnor och deras barn (kvinnojourer)? Procent. N = 70

Område	Mycket låg utsträckning	Låg utsträckning	Medelhög utsträckning	Hög utsträckning	Mycket hög utsträckning	Antal
Rådgivning	6	0	4	9	81	70
Samtalsstöd	6	0	1	9	84	70
Stöd vid myndighetskontakt etc	7	0	6	12	75	70
Annat stöd	6	1	5	21	67	68
Information	3	3	24	16	54	70
Stöd till förebyggande insatser	17	7	20	17	37	70

Stöd vid myndighetskontakter är också relativt vanligt. Detta kan röra sig om att man följer med som stöd vid möten med olika myndighetspersoner. Det område som är minst vanligt är stöd till förebyggande insatser. Inom detta område har drygt hälften av jourerna genomfört verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning.

Utvecklingsarbete på kvinnojourer

Utveckling av kvinnojourernas verksamhet har bedrivits av 70 av 91 jourer. I detta område ingår kompetensutveckling, utveckling av kvalitetsarbete och rutiner, dokumentation, uppföljning och säkerhetsåtgärder i skyddat boende.

Kompetensutveckling är den vanligaste typen av utvecklingsarbete

Den vanligaste typen av utvecklingsarbete på kvinnojourerna är kompetensutveckling för anställda och frivilliga jourkvinnor. Sammanlagt 81 procent av jourerna har arbetat med kompetensutveckling i hög eller mycket hög utsträckning (tabell 3). Exempel på kompetensutveckling är deltagande i konferenser, workshops och föreläsningar. I kompetensutveckling ingår också olika typer av utbildningar, bland annat introduktionsutbildningar för nya volontärer och utbildningar för anställd personal.

Tabell 3. I hur stor utsträckning arbetar ni med utveckling av kvinnojourer? Procent. N = 70

Område	Mycket låg utsträckning	Låg utsträckning	Medelhög utsträckning	Hög utsträckning	Mycket hög utsträckning	Antal
Kompetensutveckling	4	3	11	31	50	70
Utveckling av kvalitetsarbete	4	4	20	37	34	70
Dokumentation	3	7	20	32	38	69
Uppföljning	4	9	30	38	19	69
Säkerhetsåtgärder i skyddat boende	17	9	24	20	30	66

Majoriteten av jourerna har dessutom satsat på utveckling av kvalitetsarbete och rutiner och dokumentation i hög eller mycket hög utsträckning. Det handlar bland om att införa ledningssystem och att se över och uppdatera rutiner med fokus på dokumentation. Hit kan också räknas att anställa administratör/ekonom för att frigöra tid för praktiskt stödarbete för jourkvinnor och volontärer.

Säkerhetsåtgärder i skyddat boende är något mindre vanligt. Hälften av jourerna har satsat på denna typ av utvecklingsarbete i hög eller mycket hög utsträckning. Det handlar bland annat om att förstärka skalskydd och att installera larm och säkerhetsdörrar i kontor och boenden.

Stödinsatser för flickor

Av jourernas enkätsvar framgår att 63 av 91 jourer (68 procent) har arbetat med stödinsatser för flickor (tjejjourer). I detta område ingår rådgivning, samtalsstöd, att följa med eller på annat sätt stödja flickor i kontakter med myndigheter, annat praktiskt stöd i form av tjejgrupper, information om verksamheten samt stöd till insatser för att förebygga män och pojkars våld mot kvinnor och flickor.

Rådgivning, samtalsstöd och information till flickor är vanligt

I arbetet med stödinsatser till flickor inom ramen för tjejjoursverksamhet är rådgivning, stödsamtal och information vanligast förekommande. Drygt 60 procent av jourerna har arbetat med samtalsstöd för flickor i hög eller mycket hög utsträckning (tabell 4). Det kan röra sig om stödsamtal för unga kvinnor och flickor som får träffa kurator som har kulturkompetens, eller kvalificerat stöd via chatt och telefon till tjejer som är utsatta för sexuellt våld eller använder sex som självskadebeteende.

Informationsarbetet kan handla om information om jourens verksamhet riktad till nyanlända flickor i kommunens skolor. Det kan också handla om att öka kännedomen om jouren och dess arbete hos politiker, allmänhet och skolpersonal via artiklar, radiointervjuer och föreläsningar.

Tabell 4. I hur stor utsträckning arbetar ni med stödinsatser för flickor (tjejjourer)? Procent. N = 63

Område	Mycket låg utsträckning	Låg utsträckning	Medelhög utsträckning	Hög utsträckning	Mycket hög utsträckning	Antal
Rådgivning	15	10	16	11	48	62
Samtalsstöd	16	13	10	11	50	62
Stöd till flickor vid myndighetskontakt etc	45	15	18	3	19	62
Annat stöd	47	7	18	7	21	61
Information	13	10	20	29	28	61
Stöd till förebyggande insatser	23	15	19	10	33	61

Stöd vid myndighetskontakter är däremot relativt ovanligt när det gäller verksamhet riktad till flickor. Endast var femte jour har genomfört denna typ

av verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning. Annat praktiskt stöd i form av tjejgrupper är också mindre vanligt. Detta till skillnad från motsvarande verksamhet riktad till kvinnor där det tvärtom är mycket vanligt.

Utvecklingsarbete tjejjourer

Totalt 60 av 91 jourer har bedrivit utvecklingsarbete inriktat mot tjejjoursverksamhet (tabell 5). För tjejjoursverksamheten är kompetensutveckling den enda typ av utvecklingsarbete som tas upp i förordningen. Det kan exempelvis handla om att utveckla och öka kompetensen i tjejjourens chattverksamhet genom att utbilda nya volontärer. Socialstyrelsens uppföljning visar att 65 procent av jourerna som arbetat med utveckling av tjejjourer har gjort i detta i hög eller mycket hög utsträckning.

Tabell 5. I hur stor utsträckning arbetar ni med utveckling av tjejjourer? Procent. N = 60

Område	Mycket låg utsträckning	Låg utsträckning	Medelhög utsträckning	Hög utsträckning	Mycket hög utsträckning	Antal
Kompetensutveckling	15	12	8	30	35	60

Erfarenheter av statsbidraget

Jourerna har blandade erfarenheter av statsbidraget. Majoriteten av jourerna tar upp positiva erfarenheter av statsbidraget. Jourerna är positiva till att verksamhetsbidraget överhuvudtaget finns vilket har möjliggjort för dem att bedriva och utveckla sin verksamhet. Flera jourer tar upp hur bidraget möjliggjort utveckling av verksamheten, till exempel genom att man kunnat anställa en person för att arbeta med verksamhetsutveckling. Att jourerna har kunnat använda medlen för rekrytering ser jourerna som något mycket positivt.

Men samtidigt anger också majoriteten av jourerna att de har negativa erfarenheter av statsbidraget. Mycket av de negativa erfarenheterna rör ansökan och återrapportering av statsbidraget som många jourer anser vara alltför komplicerat och tidsödande. Vidare är många av jourerna kritiska till den korta tidsperiod som statsbidraget kunde användas under. Bidraget år 2015 kunde endast användas mellan 30 september och 31 december 2015 vilket gjorde det svårt för jourerna att planera och genomföra verksamhet. Flera jourer är också kritiska till begränsningen i verksamhetsbidragets användningsområde och att det inte fick användas till lokalhyra eller skyddat boende.

Jourerna efterfrågar förenklade ansöknings- och återrapporteringsblanketter och att handläggningstiden snabbas på så att besked om tilldelning av medel kan komma tidigare. Jourerna efterfrågar också att statsbidrag beviljas för längre perioder så att planeringen av verksamheten underlättas. Flera jourer efterfrågar att bidraget görs om till ett rent organisationsbidrag till skillnad från dagens verksamhetsbidrag.

Avslutande diskussion

Socialstyrelsens uppföljning visar att stöd och förebyggande arbete varit mest förekommande bland kvinnojourerna. Nio av tio jourer har arbetat med rådgivning och samtalsstöd i hög eller mycket hög utsträckning. Stöd vid myndighetskontakter är också vanligt förekommande. Verksamhetsbidraget har även använts för internt utvecklingsarbete för kvinnojourerna i hög utsträckning. Åtta av tio jourer har satsat på kompetensutveckling i hög eller mycket hög utsträckning. Det kan röra sig om olika typer av utbildningar för både anställda och volontärer.

I tjejjoursverksamheten finns inte samma starka fokus utan verksamheten är mer allmän. Även här är rådgivning och samtalsstöd de mest framträdande aktiviteterna men andelen jourer som bedriver denna typ av verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning är betydligt lägre. För tjejjoursverksamheten är utvecklingsarbete begränsat till kompetensutvecklingsinsatser. Andelen jourer som bedrivit denna typ av verksamhet riktad till flickor i hög utsträckning är jämförelsevis lägre. Tjejjourerna bedriver dock mycket verksamhet som inte omfattas av förordningen som till exempel läxhjälp, tjejcafé och feministiskt självförsvar.

Samtidigt anger kvinno- och tjejjourerna att olika typer av utvecklingsarbete har varit de mest effektiva insatserna. Kompetensutveckling anses vara den mest effektiva insatsen följt av kvalitetsarbete och rutiner. I detta ingår att ta fram handlingsplaner och rutiner, att kartlägga nuvarande verksamhet och hur den fungerar samt utveckling av hur jourkvinnor och volontärer arbetar.

Jourerna uppger också att kompetensutveckling och kvalitetsarbete varit de typer av insatser som haft störst påverkan på målgruppen. Höjd kompetens och bättre struktur i arbetet leder till ökad kvalitet i verksamheten och ett bättre stöd och bemötande av målgruppen.

Knappt hälften av jourerna har varit renodlade kvinnojourer samtidigt som det varit relativt få jourer som varit utpräglade tjejjourer. En dryg tredjedel av jourerna har haft verksamhet riktad till både kvinnor och flickor. Omkring hälften av jourerna har haft verksamhet riktad till någon särskild grupp av flickor eller kvinnor. Den vanligaste särskilda gruppen är kvinnor med utländsk bakgrund.

Statsbidraget till kvinno- och tjejjourerna är nytt för 2015 varför det funnits en del inledande problem. Från jourernas sida har man varit kritisk till att statsbidraget är utformat som ett verksamhetsbidrag och inte som ett organisationsbidrag. Statsbidraget beviljas för specifika verksamheter och jourerna måste uppge mätbara mål för verksamheten, vilka aktiviteter som jourerna ska genomföra för att nå målen samt slutligen redogöra för vilka konkreta resultat som uppnåtts. Socialstyrelsens uppföljning visar att jourerna har haft svårt att formulera uppföljningsbara mål och att det kommer att krävas ett omfattande arbete för jourerna för att förbättra sin mål- och resultatstyrning. Detta avspeglar sig i det faktum att Socialstyrelsen inte kunde fördela hela statsbidraget om 24 500 000 kronor utan det beviljade beloppet för 2015

uppgick till 15 932 825 kronor beroende på brister i ansökningarna. Majoriteten av jourerna har dessutom inte förbrukat samtliga tilldelade medel utan 50 jourer har betalat tillbaka totalt 1 545 705 kronor. Vidare har sex jourer använt delar av statsbidraget på ett sätt som inte ingick i förordningen och fått återkrav på dessa medel från Socialstyrelsen.

Jourerna har generellt sett haft svårt att uppfylla förordningens krav både när det gäller ansökan och återrapportering av statsbidraget. En förklaring till jourernas problem att använda bidraget är att statsbidraget endast fick användas under perioden 30 september och 31 december 2015 vilket gjorde det svårt för jourerna att planera och genomföra verksamhet. Detta är också något som jourerna är mycket kritiska till.

För 2016 har 99 500 000 kronor avsatts i bidrag för jourerna att söka. Under förutsättning att riksdagen beviljar medel kommer jourerna att kunna söka 99 500 000 kronor årligen under perioden 2017–2019.

Även i 2016 års ansökningsomgång var det en betydande andel av den anslagna summan som inte kunde fördelas på grund av brister i ansökningarna. Totalt återstod 49 825 947 kronor av 2016 års anslag efter det att samtliga ansökningar gått igenom. I detta läge beslöt regeringen att ändra förordningen för 2016 så att de återstående medlen kunde betalas ut som organisationsbidrag.

Bilaga 1. Fördelning av medel 2015

Tabell 6. Fördelning av medel per organisation (SEK)

Län	Organisation	Belopp	Återbetalt hela beloppet
AB	Alla kvinnors hus	69 000 kr	
AB	Botkyrka Kvinno- och Tjejjour	146 494 kr	
AB	Föreningen mot våld i nära relation Nacka/Värmdö	201 696 kr	
AB	Föreningen Storasyster	315 028 kr	
AB	Kvinno- och Tjejjouren Huddinge	55 000 kr	
AB	Kvinno- och Tjejjouren Vallentuna	50 000 kr	
AB	Kvinnojouren Anna	80 970 kr	
AB	Kvinnojouren i Österåker	214 000 kr	
AB	Kvinnojouren Klara	207 656 kr	
AB	Kvinnojouren Sigtuna	100 000 kr	
AB	Kvinnojouren Stina (Järfälla Kvinnojour)	105 000 kr	
AB	Kvinnojouren Täby/Danderyd	148 000 kr	
AB	Kvinnors Nätverk	340 000 kr	
AB	Q-Jouren	95 500 kr	
AB	RERP (Romska tjejjouren Esmeralda, ROMANE PHRALE)	300 000 kr	
AB	Rom och Resande kvinnojouren, RRKJ	250 000 kr	
AB	Sollentuna Kvinnojour	181 000 kr	
AB	Sollentuna tjejjour Indra	61 000 kr	
AB	Somaya Kvinno- och Tjejjour	470 000 kr	
AB	Stiftelsen 1000 Möjligheter	590 091 kr	
AB	Stjärnjouren – Sundbybergs tjejjour	27 500 kr	
AB	Stockholms Tjejjour	144 200 kr	
AB	Tensta Kvinno- och Tjejjour	206 204 kr	
AB	Terrafem Stockholm	373 550 kr	
AB	Tjejjouren Juventas systrar, Brottsoffer-, Kvinno- och Tjejjouren i Södertälje	126 000 kr	
AB	Tjejjonen	644 600 kr	
AB	Tyresö kvinno- och tjejjour	153 286 kr	
AB	Västerorts kvinnojour och tjejjour	30 000 kr	
C	Kvinnojouren Freja	20 000 kr	
C	Kvinnojouren Gertrud	340 000 kr	
C	Solrosen Heby ideell förening	327 000 kr	
C	TRIS, tjejers rätt i samhället	170 000 kr	
C	Uppsala Kvinnojour	266 840 kr	
C	Uppsala Stadsmission	310 000 kr	
C	Uppsala Tjejjour	200 000 kr	
D	Kvinnojouren MOA/ Tjejjouren Meja	60 700 kr	

D	Kvinno-och tjejjouren Miranda	45 178 kr	
E	Kvinno- och tjejjouren i Linköping	130 000 kr	
E	Motala Kvinnojour	200 000 kr	
E	Tjejjouren i Norrköping	120 000 kr	
F	Kvinno- och tjejjouren Jönköping	70 000 kr	
F	Kvinnojouren Maria & Tjejjouren Mila	80 000 kr	
F	Tjejjouren Jorun	200 000 kr	
F	Tranås kvinnojour Helga med tjejjouren Vilda	180 000 kr	
G	Kvinnojouren Blenda	226 376 kr	
G	Kvinnojouren Märta	239 000 kr	
H	Hultsfred-Vimmerby Kvinnojour	10 000 kr	
H	Kvinnojouren Kalmar	145 000 kr	
H	Kvinnoqulan Västervik	215 000 kr	
K	Olofströms kvinno- och tjejjour	282 776 kr	
K	Tjej/Kvinnojouren Frideborg	206 500 kr	
M	ATIM Kvinno- och Tjejjour	70 000 kr	
M	Brottsoffer- och kvinnojouren Sydöstra Skåne	50 000 kr	
M	Familjefridsjouren i Höganäs	300 000 kr	
M	FemCenter Kvinnojour	500 000 kr	
M	Föreningen Malmö Kvinnojour	152 700 kr	
M	Kvinnojouren Söderslätt	75 000 kr	
M	Skyddsjouren i Ängelholm	415 000 kr	
M	Tjejjouren i Lund	84 000 kr	
M	Tjejjouren i Malmö	120 000 kr	
N	Falkenbergs Kvinnojour	300 000 kr	
N	Kvinnojouren Viktoria	70 000 kr	
O	Föreningen Kvinnojouren Olivia	124 000 kr	
O	Kvinno- och Tjejjouren ADA	106 692 kr	X
O	Kvinnohuset Tranan	97 000 kr	
O	Kvinnojouren Borås	35 000 kr	
O	Kvinnojouren i Mark, Svenljunga & Tranemo	250 000 kr	
O	Kvinnojouren Vändpunkten, Kungälv/Ale	220 000 kr	
O	Partille Kvinnojour	182 500 kr	
O	Stödcentrum Humlegården	337 374 kr	
O	Terrafem Göteborg	188 000 kr	
O	Tjejjouren Väst	176 365 kr	
S	Alla Kvinnors Hus Karlstad	173 400 kr	
S	Kvinnojouren i Sunne	120 000 kr	X
T	Kvinnohuset i Örebro	100 000 kr	
T	Kvinnoföreningen mot våld Karlskoga/Degerfors	142 000 kr	
T	Örebro Tjejjour	42 700 kr	
U	Föreningen Kvinnokraft (Kvinnojouren Sala)	135 358 kr	
W	Kvinno- & Tjejjouren Ludvika - Smedjebacken	60 000 kr	
W	Kvinnojouren Borlänge	12 500 kr	

W	Kvinnojouren Falun	215 000 kr	
X	Kvinnojouren Blåklockan	110 000 kr	
X	Kvinnojouren Sandviken	60 000 kr	
X	Kvinnojouren Stöttan	175 000 kr	
X	Kvinnojouren Vändpunkten	150 000 kr	
Y	Kvinnogemenskap i Härnösand	55 000 kr	
Z	Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland	60 000 kr	
AC	Guldstadens Kvinnojour i Skellefteå	10 000 kr	X
AC	Kvinnojouren i Lycksele	70 000 kr	
BD	Kalix Kvinno- och tjejjour	118 361 kr	
BD	Kvinnojouren Athena i Övertorneå-Överkalix	35 000 kr	
BD	Kvinnojouren Boden	39 730 kr	
BD	Kvinnojouren Iris	15 000 kr	
BD	Kvinnojouren Nike	370 000 kr	
BD	Piteå kvinnojour/Tjejjour Saga	80 000 kr	X
	Totalt	15 932 825 kr	

Bilaga 2. Ekonomisk redovisning

Anslagssumman för 2015 var 24 500 000 kronor. Statsbidraget fick användas mellan 30 september 2015 och 31 december 2015. Totalt beviljades 95 jourer 15 932 825 kronor. Av jourernas redovisningar framgår att fyra jourer inte har förbrukat något av de medel som de beviljades. Dessa fyra jourer har återbetalat de medel som de beviljades. Dessutom visar jourernas redovisningar att det endast är 45 jourer som har förbrukat hela det belopp som de fick beviljat.

Vidare visar jourernas redovisningar att sex jourer har lagt delar av det beviljade statsbidraget på verksamhet som inte ligger inom ramen för förordningen. Med utgångspunkt i 17 §, punkt 3 i förordningen (2015:454) om statsbidrag till kvinno- och tjejjourer har Socialstyrelsen begärt att ej förbrukade medel och felaktigt använda medel ska återbetalas. Icke förbrukat statsbidrag uppgick enligt jourernas redovisningar till 1 474 505 kronor. Statsbidrag som använts på ett felaktigt sätt och därmed krävts tillbaka uppgick till 71 200 kronor. Detta innebär att 90 procent av de utbetalade medlen har förbrukats (tabell 7).

Tabell 7. Utbetalt och icke förbrukat statsbidrag 2015. SEK

Utbetalt statsbidrag	Förbrukat statsbidrag	Icke förbrukat statsbidrag	Felaktigt använt statsbidrag	Procentuell förbrukning statsbidrag
15 932 825 kr	14 387 120 kr	1 474 505 kr	71 200 kr	90 %

Socialstyrelsen bad även organisationerna att specificera hur stor del av statsbidraget som gått till administrativa kostnader för att få en bild av hur mycket av statsbidraget som går till administration av organisationernas verksamhet. Som administrativa kostnader räknas telefoni, porto, kontorsmaterial, försäkringar, bankkostnader och redovisningstjänster. Socialstyrelsens sammanställning visar att 5 procent av statsbidraget har använts till administrativa kostnader (tabell 8). Det är endast fyra organisationer som har använt mer än 20 procent av statsbidraget till administration.

Tabell 8. Andel administrativa kostnader hos organisationerna. Procent

Förbrukat statsbidrag	Varav kostnad för administration	Andel kostnad administration
14 387 120 kr	663 004 kr	5 %